

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 7.

Fylke: Nordland.

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Dverberg

Emne: Skav

Bygdelag:

Oppskr. av: Birger Kristiansen

Gard: Dverberg

(adresse): Dverberg

G.nr. 27 Br.nr. 4

Nei

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Fleire, bl a. Valentin Nilsen Sellevold, 67 ar gl, fhv. fisker og
gaardbr.

SVAR

Ad. 1: Hjelpefor.

" 2: Nei.

3: Skave, skov, skave.

" 4: Skav har vært vel kjent her i bygdene i gammeltida, men er naa gaatt helt av bruk grunnet en mer hensiktsmessig og intensiv drift av jorda, og dermed bedre stell av husdyra. Midt inne paa öya (Andöya) ligger en fjellgaard som heter Skavdal. Dette navnet har den faatt i den tida da der ikke bodde folk, men var en svært hövelig plass aa hente skav, da der var saa mye lauvskog. Denne dalen tilhørte oppsitterne paa gaarden Skogvöll paa vestsida av öya. For ca. 25 aar siden hørte jeg en gammel mann fortelle at det i hans ungdom hente et aar at vaaren kom saa seint. De fikk ikke gatt potetene för den 10. juli. Det aaret kjørte de paa skaren fra Skogvöll til Skavdalen og hentet skav til husdyrene i St. Hanstida.

⁵ Det var nokk helst rogn de brukte aa skave av. Det vanlige verktöyet til aa skave med var et redskap som kalltes " skavvel". Det besto av et ca. 9 tommer langt skaft, vanligvis ei björkegrein med klöft i framenden, paaklinket et eggjern av form som bladet av ei öks, men böyd i 90 graders vinkel (se vedl. skisse). Dessuten hadde man et redskap som kalltes " skavjarn", ca, 30 cm. langt og forsynt med handtak i begge endene og med egga mot den som skje skov. (Se vedl. skisse)

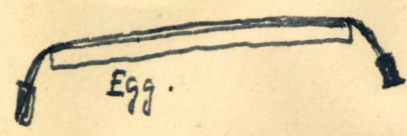
6. Nei.

7. Ukjent.

- 2
8. Ku, sau og gjeit fikk skav, ikke hest. Det var helst i vaarknipa folk flest brukte skav, men enkelte brukte det mesteparten av vinteren. Det vanlige var aa ha det i ei bötte og ha litt varmt vann (laag) over. Da likte dyra det bedre. Ötterpaa fikk de höy.
  9. Smörret blei gulere naar en fora med skav. Noe meire melk blei det ikke, men det blei litt strammere smak av melka.
  10. Se under 4. Av hesjestaur og gjerdepaaler tok en bare skav hvis det var rogn- eller seljestaur en hadde höggd. Borken av bjerk ble brukt til aa barke fiskeredskaper og huder med.
  11. En dro paa vedskogen.
  12. En hentet gangnveit eller brennved.
  13. Ukjennt.
  14. En hentet skav naar vör og före var mest hövelig. Noen bestemt dag til slik ferd er ukjennt her.
  15. Helst i vedskjulet, mens ogsaa ute paa tunet.
  16. Se under 5. Naa for tida bruker en helst öksa naar en skal borke (ry) veden, enten det er gagnved eller staur en har höggd. Men enkelte bruker en halv ljaa med filler rört om begge endene.
  17. Under skavinga dro en redskapet mot seg. Naar en ryr staur eller gagnved arbeider en med egga fra seg. Serskillt innretning til aa feste veden i er ukjennt. En stiller den opp mor en sagkrakk, vegg eller liknende.
  18. Ukjennt.
  19. Begge hende ble nytta paa verktöyet naar en skov. Arbeidsstykket sto stille. Naar en ryr med öks, bruker en begge eller ei hand. I sidste fall holder en i kjeppen med den andre.
  20. Den kalltes skjävvel naar en tok skav av den.
  21. Naar en brukte den til for, het det skav, ellers bork.
  22. Av begge dele. Ja, en skov av hele buska, etter först aa ha kvista den.
  23. För het det skjävvel i alle tall og tider. Naa sier en vanligvis staur om emnet en arbeider paa.
  24. Berre sjölve borken blei nytta. Sau og gjeit ville ha skavet saa fint som mulig.
  26. Baade til brennved og gagnved.

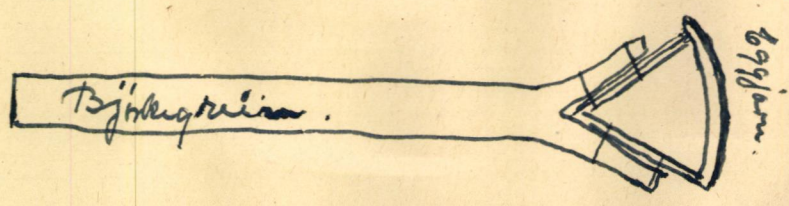
26. Se under 4. Min hjemmelsmann mener at en siden hundreaarsskiftet ikke har brukt skav her.

Skavjarn.

1013

Skavvel.

1013

1013